

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTINING OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIKDAGI ISHINING MAZMUNI VA USULLARI.

Tojiyeva Asila Abdimannon qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada MTTlarda pedagoglar va ota-onalarning hamkorligi bola tarbiyasida oilaning ahamiyati haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *Oila, jamiyat, tarbiya, hamkorlik, ta'lim jarayoni, sog'lom muhit.*

Kirish.

Ota-onalarning ta'lim qobiliyatini oshirish uchun bolalar bog'chasi va oila o'rtasidagi o'zaro munosabatlar muammosi hozirgi vaqtda dolzarbdir. Maktabgacha ta'lim muassasalari oldida turgan yangi vazifalar ularning ochiqqligini, ota-onalar va boshqa ijtimoiy institutlar bilan yaqin hamkorlik va o'zaro hamkorlikni, hozirgi bosqichda maktabgacha ta'lim muassasalarini yanada moslashuvchan va erkin o'quv jarayoniga ega ochiq ta'lim tizimlariga aylantirishni talab qiladi. Ma'lumki, oila bolani ijtimoiylashtirishning birinchi va eng muhim institutidir. Shaxs shakillanishida oilaning roli nihoyatda katta hisoblanadi. Farzandlar na'munali oilalarda aqlan barkamol, axloqan pok, jismonan baquvvat bo'lib kamol topadilar. Shu tufayli ham oilada sog'lom muhitni yaratish va uni mustahkamlash juda muhim hisoblanadi. Chunki ijtimoiy hayotda yuz berayotgan turli o'zgarishlar ya'ni undagi kamchiliklar, ziddiyatlar va murakkabliklar oilada o'z aksini topadi.

Shu boisdan oila oilaviy tarbiya masalalari har doim ham dolzarb masalalardan biri bo'lib kelgan.

Yurtimizda 1998-yil "Oila yili" deb e'lon qilinishi munosabati bilan qabul qilingan davlat dasturini hayotga joriy etish natijasida oilaviy munosabatlarning huquqiy asoslari takomillashtirildi. "Oila kodeksi"ning yangi tahriri bir qator

qonunchilik va meyyoriy hujjatlar qabul qilindi. Oilaning moddiy farovonligini ta'minlashga qaratilgan zarur shart-sharoitlar yaratildi. Serfarzand va kam ta'minlangan oilalarni qo'llab quvvatlash ishlarini davlat o'z zimmasiga oldi. Mamlakatimizda 1999-yil "Ayollar yili" deb e'lon qilinishi munosabati bilan jamiyatda xotin-qizlarning mavqeyini yanada oshirish, turmush sharoitlarini yaxshilash uchun barcha davlat va nodavlat tashkilotlari birlashtirildi.

Bolalarga oila muhitida yaxshi tarbiya berish bola hayotining dastlabki davridanoq, ota-ona oldida turgan maqsad va vazifalardir.

Ya'ni ota-ona uchun ham qarz ham farzdir. Oila bolaga kuchli ta'sir ko'rsatadi, uni jamiyat hayotiga moslashishga ko'maklashadi.

Bola tarbiyasida oilaning o'rni haqida mutafakkirlar o'z fikrlarini aytib o'tganlar. Qadimgi Yunon faylasuflari Aflotun va Arastu asosan bola tarbiyasi bilan jamiyat shug'ullanishi kerakligi, tarbiya jarayonidagi barcha muhim ishlarni davlat bajarishi kerak degan g'oyalarni ilgari surganlar. Lekin Sharq mutafakkirlari bola tarbiyasi bilan ota-ona shug'ullanishi kerak degan fikrda bo'lganlar. Rizouddin ibn Fahridin o'zining "Oila" risolasida bolani tarbiyalashda yomon niyat va qo'pollik bilan emas, aksincha sabr-toqat, matonat, mehribonlik, chidamlilik, Shafqat-u sezgirlik bilan bo'lishi kerak deb ta'kidlagan. Zarar bilan foydani bir-biridan ajrata olmagan yosh go'dakni nazoratsiz qoldirish ulkan xatolikdir. Balki uni qattiqlik bilan yumshoqlik o'rtasida adolat bilan tarbiya qilish kerakligi haqida fikrlar berilgan.

Bola 2-3 yoshidan boshlab, o'z ehtiyojlari, fikr va talablarini birmuncha aniq ifoda eta boshlaydi. Ota-onalar o'z farzandlariga milliy fazilatlarga muhabbat bilan qarash, razilliklardan nafrat qilish yo'llarini o'rgatadilar. Xalqimizdagi buyuk insonlarning kamolatlari to'g'risida so'zlab beradilar. Bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishish uchun MTTning ota-onalar bilan ishlashining jamoa tarzida va yakkama-yakka holda ishlash shakillarini mohirlik bilan qo'shib olib borish, keng aholi orasida pedagogik tashviqot ishlarini tashkil etish zarur.

Maktabgacha ta'lim muassasasining maqsadi bolalarning barkamol rivojlanishi va tarbiyasi uchun ota-onalar bilan sa'y-harakatlarni birlashtirishdir.

Ushbu maqsadga erishish, bolalar bog'chasi va ota-onalar faoliyatini muvofiqlashtirish uchun bilim, ko'nikma, qobiliyat va ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishga qaratilgan ota-onalar va tarbiyalanuvchilar bilan hamkorlik qilishning samarali shakllari va texnologiyalarini topish kerak. Oila va bolaning manfaatlarini hurmat qilgan holda, shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni hisobga olgan holda hamkorlikni yo'lga qo'ying. Bolalar bog'chasi va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar shakllari ularning birgalikdagi faoliyati va muloqotini tashkil etish usullaridir.

Ota-onalar bilan o'zaro munosabatlarni qurishda siz ota-onalar yig'ilishlari, ma'ruzalar va seminarlar kabi an'anaviy shakllarni ishlab chiqishingiz va ulardan foydalanishingiz mumkin. Zamonaviy shakllarga og'zaki jurnallar, masofaviy ta'lim, ekskursiyalar, ota-onalar klublari, tadbirlar, sog'lomlashtirish tadbirlari, o'yinlar va boshqalar kiradi. Ishning u yoki bu shaklini rejalashtirishda tarbiyachilar har doim zamonaviy ota-onalarni o'rganishga, o'z-o'zini rivojlantirishga va hamkorlik qilishga tayyor bo'lgan zamonaviy insonlar g'oyasidan kelib chiqishi kerak. Buni hisobga olgan holda, o'zaro ta'sir shakllari uchun quyidagi talablarni tanlang: o'ziga xoslik, dolzarblik, interaktivlik. Yaqinda hamkorlikning yangi, istiqbolli shakllari paydo bo'ldi, ular ota-onalarni ham o'quv jarayonida, ham bolalar bog'chasi hayotida faol ishtirok etishga jalb qiladi.

Ota-onalar bilan o'zaro munosabatlarda quyidagi ish shakllari faol mashhur: Axborot va tahliliy: anketalar; so'rov; Ushbu shakllar ota-onalarning qiziqishlari va iltimoslarini aniqlashga, tarbiyalanuvchilar, ota-onalar va bolalar o'rtasida hissiy aloqa o'rnatishga qaratilgan. Anketalardan tarbiyachilar maktabgacha yoshdagi bolalarning xususiyatlari, bola nimani yoqtirishi, yoqtirmasligi, uning afzalliklari, bolani nima deb atash haqida bilib oladi.

Ko'rgazmali - axborot (o'quv): ochiq eshiklar kuni, ota-onalar zallari, noan'anaviy ota-onalar yig'ilishlari, og'zaki jurnallar, ekskursiyalar, ota-onalar klublari, mini kutubxona, ma'lumot stendlari, devor gazetalari, ko'chma papkalar, bukletlar nashr qilish.

Kognitiv shakllar pedagogik boyitishga qaratilgan ota-onalar tajribasi, turli

ta'lim masalalarida pedagogik kompetentsiyani rivojlantirish, ota-onalarni maktabgacha yoshdagi bolalarning yoshi va psixologik xususiyatlari bilan tanishtirish va ularda amaliy ta'lim ko'nikmalarini shakllantirish. Tarbiyachilar ularni tashkil etish va o'tkazishga ijodiy yondashadilar.

Dam olish: dam olish, birgalikda dam olish tadbirlari, tadbirlar, ota-onalarning musobaqalarda, ko'rgazmalarda, klublarda ishtirok etishi.

Ular tarbiyachilar va ota-onalar, ota-onalar va bolalar o'rtasida iliq, norasmiy, ishonchli munosabatlar va hissiy aloqalarni o'rnatish uchun mo'ljallangan. Dam olish tadbirlari guruhda hissiy qulaylikni yaratishga yordam beradi. Ota-onalar muloqotga ko'proq ochiq bo'lishadi.

Axborot va aloqa: maktabgacha ta'lim muassasasining veb-sayti (veb-saytda ota-onalar maktabgacha ta'lim muassasasidagi ta'lim jarayonining xususiyatlari, uning an'analari bilan tanishish, so'nggi yangiliklarni o'rganish va shu bilan bolalar bog'chasida sodir bo'layotgan barcha voqealardan doimo xabardor bo'lish imkoniyatiga ega. Forumda ota-onalar tarbiyachiga o'z farzandlari bilan bog'liq har qanday savol berishlari mumkin, shuningdek, maktabgacha ta'lim jarayonini tashkil etish, masofaviy ta'lim loyihalarini tashkil etish)

MTTning oila bilan hamkorlik faoliyatida ma'lum ish shakillari mavjud.

Bular:

- tarbiyachi bolaning oilasiga borishi kamida yilga ikki marta;
- umumiy majlislar yilga ikki marta
- ota-onalar bilan shaxsiy suhbatlar: ertalabki qabulda, kechki kuzatish vaqtida;
- ochiq eshiklar kuni yilga bir-ikki marta
- guruhij majlislar yil choragida bir marta.

Tarbiyachilar tomonidan bolaning oilasiga borish, bola yashab turgan oilani o'rganish, ota-onalar bilan yaqin a'loqa o'rnatish va ularga yordam maslahatlar berish ta'lim jarayonida juda ham muhim hisoblanadi.

Bolalar bog'chasi va oila o'rtasidagi o'zaro munosabatlar turli yo'llar bilan amalga oshirilishi mumkin. Formalizmdan qochish kerak. Ota-onalar bilan ishlashni

rejalashtirish uchun siz tarbiyalanuvchilarning oilasidagi munosabatlarni yaxshi bilishingiz kerak. Shuning uchun ota-onalarning ijtimoiy tarkibini, ularning munosabati va bolaning bolalar bog'chasida bo'lishidan umidlarini tahlil qilishdan boshlash kerak. Ushbu mavzu bo'yicha so'rov va shaxsiy suhbatlar o'tkazish ota-onalar bilan ishlashni to'g'ri tashkil etishga, uni samarali qilishga va oila bilan o'zaro munosabatlarning qiziqarli shakllarini tanlashga yordam beradi.

Ota-onalar bilan shaxsiy suhbatlar oila bilan birgalikda ishlashning keng tarqalgan turlaridan biridir. Suhbat bolalarni ertalab qabul qilish va kechki vaqt kuzatishda o'tkaziladi. Bunday suhbatlar tarbiyachilar bilan ota-onalarni bir-biri bilan yanada yaqinroq tanishishlariga yordam beradi. Tarbiyachining ota-onalar bilan o'tkazadigan suhbatlari qisqa muddatli bo'ladi ammo bolaning yaqinlarida yaxshi kayfiyat, tarbiyachiga ishonch hissi paydo bo'lishida katta ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda pedagoglar va ota-onalar umuman olganda MTT va oila o'rtasida ijobiy qo'llab quvvatlovchi va ochiq munosabatlar zarur. Bundan tashqari tadqiqotlar natijasi shuni ko'rsatadiki, ota-onalar ishtiroki hamda ota-onalar va pedagoglar hamkorligi ta'lim-tarbiya natijalarini yaxshilaydi. Xalqimizda "Qush inida ko'rganini qiladi degan maqol bor. Ya'ni bolaning tarbiyasida oilaviy muhitning o'rni nihoyatda beqiyos. Bola oilada, oila a'zolaridan o'rnak olib tarbiyalanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. T.N.Tosheva "Maktabgacha ta'lim-tarbiyani tashkil etish" "Kamolot" nashriyoti. Buxoro-2022.
2. F.Qodirova, Sh.Toshpo'latova, M.A'zamova. "Maktabgacha pedagogika"-T; "Ma'naviyat" 2019-yil
3. M.M.Berdiyeva "Maktabgacha pedagogika.
4. P.Yusupova "Maktabgacha tarbiya pedagogikasi" Toshkent "O'qituvchi" 1993-yil.
5. Y.Rasulov, O.Nurmatova Pedagogika fanida o'quv qo'llanma.